

**Програма Української бібліотечної асоціації (УБА) з адвокати:
«Через бібліотеки – до знань!»**

Мета програми:

Привернути увагу суспільства і влади до бібліотек, змінити імідж бібліотеки в Україні, зробити її більш привабливою для користувачів і бібліотекарів. Для цього важливо створити сучасну матеріально-технічну базу для бібліотек України та підвищувати рівень кваліфікації працівників бібліотек та їхню здатність використовувати інноваційні технології та методики.

Цього можна досягти за умов реалізації відповідних **цілей**, а саме:

- сприяння модернізації матеріально-технічної бази бібліотек в Україні;
- формування позитивного іміджу бібліотек у суспільстві (цільова аудиторія: користувачі бібліотек, представники владних структур, працівники бібліотек);
- підвищення рівня кваліфікації бібліотечних працівників в Україні з метою задоволення потреб користувачів, що постійно змінюються, з урахуванням сучасних інформаційних технологій.

Кожна **ціль** передбачає виконання певних **завдань**.

1. Ціль - сприяння модернізації матеріально-технічної бази бібліотек в Україні.

Проблема, що потребує вирішення.

В Україні існує розгалужена мережа публічних бібліотек, яка станом на 01.01.2007 нараховує 18452 бібліотеки. Вона включає національні і державні бібліотеки, обласні універсальні наукові та спеціалізовані, що обслуговують дітей та юнацтво, центральні (міські і районні), які очолюють централізовані бібліотечні системи, бібліотеки-філії, що входять до централізованих бібліотечних систем., самостійні бібліотеки. Однак, за даними дослідження проведеного УБА за підтримки IREX, тільки 11% публічних бібліотек України розташовано в окремих будинках. Переважна кількість бібліотек розміщено на перших поверхах житлових будинків. Майже 70% книгозбірень потребують капітального або косметичного ремонту. Лише 50% відсотків бібліотек опалюються в опалювальний сезон; лише 12% - обладнані засобами протипожежної охорони. Середня кількість комп'ютерів на одну бібліотеку по країні – 0,3. Близько 3% від загальної кількості бібліотек підключено до Інтернету*.

В сільських бібліотеках практично відсутнє обладнання для надання якісних послуг користувачам, зокрема DVD, факси, пристрої для CD тощо. В багатьох селах немає навіть телефонної лінії. Більшість районних бібліотек якщо і мають подібне обладнання, то його недостатньо, або воно застаріле.

Обладнання в бібліотеках національного рівня не відповідає стандартам Євросоюзу.

Завдання:

- здійснити переклад і забезпечити вивчення міжнародних інформаційно-бібліотечних стандартів (ІСО) та рекомендацій ІФЛА, що стане вагомим аргументом у спілкуванні з владою для подальшого їх впровадження в роботу 25-30% бібліотек до 2013 року;
- здійснити лобювання та забезпечити інформаційну підтримку проекту програми “Збереження бібліотечних фондів” для затвердження на державному рівні, що покращить стан бібліотечних фондів, а перенесення певної їх частини на цифрові носії інформації зробить їх доступними для користувачів не лише України, а й світу; забезпечить довготермінове використання бібліотечних матеріалів та їх збереження для майбутніх поколінь;
- забезпечити просування та рекламу пілотного проекту «Мобільні бібліотеки» для затвердження на державному рівні, що забезпечить надання мобільних послуг та рівні можливості доступу населення до інформації в 25 областях України та АР Крим;
- укріпити потенціал бібліотек шляхом розробки інструменту з ефективного бюджетування, зокрема “Збірки матеріалів з ефективного бюджетування та залучення позабюджетних коштів” з метою участі в процесі прийняття рішень з фінансування бібліотек органами державної влади на обласному рівні.

2. Ціль - формування позитивного іміджу бібліотек у суспільстві (цільова аудиторія: користувачі бібліотек, представники владних структур, працівники бібліотек).

Проблема, що потребує вирішення.

В Україні досить низький суспільний статус бібліотечної професії. Вона є непривабливою для молоді (середній вік бібліотечних працівників сьогодні – 50-55 років). Це пов'язане з тим, що рівень заробітної плати не відповідає очікуванням бібліотечних працівників і рівню завдань, які вони повинні виконувати у суспільстві, відсутністю соціальних гарантій. На імідж бібліотек також впливає той факт, що матеріально-технічна база українських бібліотек не відповідає сучасним вимогам інформаційного суспільства, недостатньо поширені інноваційні форми роботи книгозбірень.

Завдання:

- ініціювати проведення Парламентських слухань у Верховній Раді України про роль публічних бібліотек і стратегії їх розвитку в умовах інформаційного суспільства;

- привернути увагу громадськості до проблем бібліотек шляхом підготовки та організації громадських зустрічей у 27 регіонах України, присвячених обговоренню ролі публічних бібліотек у розвитку місцевих громад;
- здійснити презентацію проекту “Адвокасі бібліотек” у рамках 16-ї Міжнародної конференції “Крим – 2009” “Бібліотеки й інформаційні ресурси в сучасному світі науки, культури, освіти і бізнесу”, сприяти підвищенню авторитету бібліотек України в пострадянському просторі;
- залучити громадян України до використання переваг сучасної бібліотеки шляхом проведення ток-шоу “Через бібліотеки - до знань” на одному з українських телевізійних каналів;
- розробити та здійснити заходи, спрямовані на зміну формату проведення Всеукраїнського дня бібліотек на державному рівні та надати відповідні рекомендації регіональним осередкам УБА;
- створити прес-службу комітету з адвокасі при Українській бібліотечній асоціації, яка забезпечить організацію комунікації зі ЗМІ та видання електронного журналу “Бібліомідж” протягом п’яти років, що буде сприяти підвищенню організаційної спроможності УБА;
- розробити план довготривалої (на 5 років) рекламної кампанії, спрямованої на формування позитивного іміджу бібліотеки в суспільстві.

3. Ціль - підвищення рівня кваліфікації бібліотечних працівників в Україні з метою задоволення потреб користувачів, що постійно змінюються, з урахуванням сучасних інформаційних технологій.

Проблема, що потребує вирішення.

Сьогодні в публічних бібліотеках України працює 35299 осіб; з них на повну ставку працює 78% бібліотекарів. Більшість бібліотечних працівників передпенсійного та пенсійного віку. 33% бібліотекарів не мають фахової освіти. Тільки 20% володіють навичками роботи на комп’ютері*. В Україні існує дефіцит кваліфікованих бібліотечних спеціалістів. Щороку навчальні заклади України випускають 100-150 бібліотечних фахівців вищої кваліфікації і 250-300 бібліотекарів середньої ланки. Враховуючи те, що тільки публічних бібліотек в Україні нараховується понад 18 тисяч, то це незначна кількість. Навчальні матеріали, що використовуються в навчальному процесі, не завжди відповідають викликам, які сьогодні пред’являє інформаційне суспільство, базоване на знаннях.

Завдання

- :забезпечити поінформованість бібліотечних працівників, представників владних структур (Міністерство культури і туризму України), партнерів (книговидавців, спеціалістів з ІТ, освітян та ін.) про проблеми підвищення кваліфікації та підготовки бібліотечних кадрів й можливості їх вирішення засобами адвокасі та сприяти професійному спілкуванню й

обміну досвідом шляхом організації та проведення конференцій Української бібліотечної асоціації (2009, 2010, 2011pp.);

- вивчити зарубіжний досвід з адвокати через здійснення навчальних турів до країн, що мають позитивний досвід у вирішенні цієї проблеми - по два тури на рік (один - європейська країна, другий – США: Мортенсон-центр. Бібліотечна школа при Іллінойському університеті, місто Урбана-Шампейн) по 10-15 осіб протягом трьох років для команди тренерів з адвокати та директорів регіональних бібліотек (всього біля 90 учасників);
- підвищити рівень кваліфікації працівників бібліотек шляхом організації та проведення тренінгів з адвокати, забезпечивши їх навчальними програмами з шести тем: “Використання PR-технологій в адвокати бібліотек”, “Впровадження рекламних технологій в адвокати бібліотек”, “Інструменти організації адвокати-кампаній для бібліотек”, “Основи інформаційного менеджмента сучасної бібліотеки”, “Методи створення позитивного іміджу сучасної бібліотеки”, “Соціально-психологічні основи ділової комунікації”. Всього за три роки тренінг пройдуть біля 500 бібліотекарів.

Очікувані результати.

Планується, що за час дії проекту буде:

- забезпечена психологічна готовність бібліотекарів до запровадження 5-7 міжнародних інформаційно-бібліотечних стандартів (ICO) та рекомендацій ІФЛА, що стане вагомим аргументом у спілкуванні з владою та сприятиме подальшому їх впровадженню в роботу 25-30% бібліотек до 2013 року;
- забезпечено науковий, освітній та рекламний супровід розроблення проекту програми “Збереження бібліотечних фондів” для затвердження на державному рівні, що покращить стан бібліотечних фондів, сприятиме перенесенню певної їх частини на цифрові носії інформації і зробить їх доступними для користувачів не лише України, а й світу; забезпечить довготермінове використання бібліотечних матеріалів та їх збереження для майбутніх поколінь;
- забезпечено лобіювання та реклама пілотного проекту «Мобільні бібліотеки» для затвердження на державному рівні, що забезпечить надання мобільних послуг та рівних можливостей доступу населення до інформації в 25 областях України та АР Крим;
- розроблено інструмент з ефективного бюджетування, зокрема “Збірки матеріалів з ефективного бюджетування та залучення позабюджетних коштів” з метою участі в процесі прийняття рішень з фінансування бібліотек органами державної влади на обласному рівні. В результаті бібліотекарі будуть краще підготовлені захищати свої інтереси та здійснювати вплив на процес фінансування бібліотек на обласному рівні;
- здійснено ініціювання проведення Парламентських слухань у Верховній Раді України про роль публічних бібліотек та стратегії їх розвитку в

умовах інформаційного суспільства. В результаті покращаться відносини з органами влади; проблеми, що є важливими для бібліотек, будуть поставлені в центр уваги;

- повернута увага громадськості до проблем бібліотек шляхом підготовки та організації громадських зустрічей в усіх регіонах України, присвячених обговоренню ролі публічних бібліотек у розвитку місцевих громад;
- здійснено презентацію проекту “Адвокасі бібліотек” у рамках 16-ї Міжнародної конференції “Крим – 2009” “Бібліотеки й інформаційні ресурси в сучасному світі науки, культури, освіти і бізнесу”, що сприятиме обізнаності фахівців в Україні та підвищенню авторитету українських бібліотек у пострадянському просторі;
- проведено ток-шоу “Через бібліотеки - до знань” на одному з українських телевізійних каналів з метою залучення громадян України до використання переваг сучасної бібліотеки, підтримки її позитивного іміджу, професії бібліотечного працівника;
- розроблено та здійснено заходи, спрямовані на зміну формату проведення Всеукраїнського дня бібліотек на державному і місцевому рівнях з метою популяризації бібліотеки і бібліотечної професії в суспільстві, залучення читачів до бібліотек;
- створено прес-службу комітету з адвокасі при Українській бібліотечній асоціації, яка забезпечить організацію комунікації зі ЗМІ та видання електронного журналу “Бібліоімідж” протягом п’яти років. Це буде сприяти нарощуванню потенціалу УБА, підвищенню її організаційної спроможності та зміцненню бібліотечного сектора України в цілому;
- розроблено план постійної довготривалої рекламної кампанії, спрямованої на формування позитивного іміджу бібліотеки в суспільстві.
- забезпечено поінформованість бібліотечних працівників, представників владних структур (Міністерство культури і туризму України), партнерів (книговидавців, спеціалістів з ІТ, освітян та ін.) про проблеми підвищення кваліфікації та підготовки бібліотечних кадрів й можливості їх вирішення засобами адвокасі й сприяння професійному спілкуванню й обміну досвідом шляхом організації і проведення конференцій Української бібліотечної асоціації (2009, 2010, 2011pp.);
- вивчено зарубіжний досвід з адвокасі через здійснення навчальних турів до країн, що мають позитивний досвід у вирішенні даної проблеми по два тури в рік (один - європейська країна, другий – США: Мортенсон-центр. Бібліотечна школа при Іллінойському університеті, місто Урбана-Шампейн) по 10-15 осіб протягом трьох років для команди тренерів з адвокасі та директорів регіональних бібліотек (всього біля 90 учасників) з метою його впровадження в роботу українських бібліотек;
- здійснено підвищення рівня кваліфікації працівників бібліотек шляхом організації та проведення тренінгів з адвокасі, забезпечивши їх навчальними програмами по шести темах: “Використання PR-технологій

в адвокаті бібліотек”, “Впровадження рекламних технологій в адвокаті бібліотек”, “Інструменти організації адвокаті-компаній для бібліотек”, “Основи інформаційного менеджменту сучасної бібліотеки”, “Методи створення позитивного іміджу сучасної бібліотеки”, “Соціально-психологічні основи ділової комунікації”. Всього за три роки тренінги пройдуть біля 500 бібліотекарів.

У результаті дії проекту з адвокаті буде привернуто увагу суспільства і влади до бібліотеки та її проблем. Мають покращитися відносини бібліотек з органами влади. Відбудеться поступова зміна іміджу бібліотек як сучасних інформаційних установ, що надають доступ до світових інформаційних ресурсів. Це сприятиме росту кількості користувачів і підвищенню їхньої задоволеності рівнем послуг, що їх надають книгозбірні.

Буде здійснено розробку навчальних матеріалів з адвокаті, які будуть використовуватися як основа підготовки бібліотекарів по завершенню терміна дії проекту з адвокаті.

Діяльність, яка здійснюватиметься під час реалізації проекту, буде сприяти нарощуванню потенціалу УБА, підвищенню її організаційної спроможності та зміцненню бібліотечного сектора України в цілому.

Суспільство і користувачі бібліотек будуть включені в процес прийняття рішень з надання послуг бібліотеками в майбутньому.

Грудень 2008 р.

*Публічні бібліотеки України як місце доступу громадян до інформаційних технологій та Інтернету: Матеріали дослідження / УБА.- К., 2008.- 133с. –
Режим доступу до документа:
<http://www.uba.org.ua/htdocs/modules/news/article.php?storyid=203>